

Received / Makale Geliş Tarihi 19.02.2024
Published / Yayınlanma Tarihi 30.04.2024
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 8 (41)
pp / ss 551-557

Review Article / Derleme Makalesi
10.5281/zenodo.11117111
Mail: editor@pejoss.com

Doç. Melih Kara

<https://orcid.org/0000-0002-9974-4426>

Anadolu Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Eskişehir / TÜRKİYE

ROR Id: <https://ror.org/05nz37n09>

David Popper Op. 68 Macar Rapsodisi'nin Viyolonsel Eğitimi Sürecinde İcracıya Kazandırdığı Teknik Becerilerin İncelenmesi

Examining the Technical Skills Acquired by Performers in the Cello Education Process of David Popper's Op. 68 Hungarian Rhapsody

ÖZET

On dokuzuncu yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında viyolonsel repertuarının gelişim sürecinde önemli bir rolü olan eğitimci, yorumcu ve besteci David Popper'in (1843-1913) eserleri, viyolonsel eğitiminde sıklıkla kullanılmakla birlikte profesyonel konserlerde ve yarışmalarda icra edilmektedir. Yirminci yüzyılın önemli viyolonselci ve bestecilerinden Popper'in yapıtları günümüzde Güzel Sanatlar eğitimi veren müzik okullarının müzik bölümlerinde lisans ve lisansüstü müfredatlarının da bir parçası durumunda olup icracılık açısından yoğun teknik ve müzikal deneyim gerektirmektedir. İlgili alanyazın besteci ile ilgili Türkçe olarak yayınlanmış bilimsel çalışmalar olmakla birlikte sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Teknik ve müzikal gereksinimleriyle viyolonsel repertuarının başlıca yapıtlarından Popper'in op. 68 numaralı, re majör tonalitesindeki Macar Rapsodisi'nin viyolonsel eğitimi sürecinde çalıcıya kazandırdığı teknik becerilerin inceleneceği bu çalışma, kişisel çalışma sürecindeki kazanımlardan ve eğitimci gözüyle öğrencilerin ders süreçlerinde edindikleri kazanımlardan yola çıkılarak ele alınmıştır. Araştırma kapsamında belge inceleme tekniğinden yararlanılmıştır. Eserin yapısal analizi üzerinden teknik unsurlar, cümleme ve müzikal öğelerin icracıya kazandırılması amaçlanmış olup kişisel tecrübelerin ışığında değerlendirilecektir. Özellikle sağ ve sol el koordinasyonu için icracılara kılavuzluk edebilecek bu çalışma, müzikal kazanımları ve eş zamanlı müziğin gelişimiyle eser konusundaki çalışmayı somutlaştırmayı amaçlamaktadır. Çalışma bestecinin söz konusu eseri ile ilgili ulaşılabilen güvenilir kaynaklarla sınırlandırılmış olup, alan yazın taraması ve eser üzerinden yapılan incelemelere dayalı olarak bulgulara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: David Popper, David Popper op.68 Macar rapsodisi, David Popper op.68 Macar rapsodisinin teknik analizi.

ABSTRACT

The works of David Popper (1843-1913), an educator, interpreter, and composer who played a significant role in shaping the cello repertoire during the late nineteenth and early twentieth centuries, are frequently employed in cello pedagogy and featured in professional concerts and competitions. Popper, regarded as one of the foremost cellists and composers of the twentieth century, now constitutes a fundamental component of undergraduate and graduate music curricula in fine arts schools, demanding profound technical and musical proficiency for performance. Despite the existence of limited scholarly works on the composer in Turkish, this study aims to fill the gap by examining the technical skills imparted by Popper's Hungarian Rhapsody in D major, op. 68, a cornerstone of the cello repertoire renowned for its technical and musical demands, within the context of cello education. This investigation draws on insights derived from personal study processes and observations made by educators during lesson delivery. Employing the document analysis technique, the study endeavors to dissect the structural components of the composition, elucidating technical, phrasing, and musical elements, and subsequently assesses these in light of personal experiences. Primarily focusing on enhancing right and left-hand coordination, this study aims to consolidate existing research on the composition by exploring its musical intricacies and contextualizing its historical significance within concurrent musical developments. The study confines itself to credible sources pertaining to the composer's relevant works, relying on a synthesis of literature reviews and comprehensive analysis of the composition.

Keywords: David Popper, David Popper op.68 Hungarian Rhapsody, technical analysis of David Popper op.68 Hungarian Rhapsody.

1. GİRİŞ

Sanat insanlık tarihince bir ihtiyaç olarak yaşam içinde yer almıştır. Toplumların sahip olduğu inançlar, sosyo-kültürel yapı kültürlerine göre farklılık gösterse de sanat alanında iyi ve güzeli arama fikri varlığını korumuştur. Sanatın diğer dallarında olduğu gibi müzik sanatı da kendini ifade etme yollarından biri olarak nesilden nesile aktararak sürekliliğini korumuştur (Sayın, 2022:146). Bu istekle gelişimini sürekli devam ettiren müzik sanatı da gerek enstrümanlardaki organolojik değişimler gerekse ses, tını açısından ifade için kendisine hep farklı yollar geliştirmiştir. David Popper da müzik yoluyla eserlerini dinleyiciye aktarırken her zaman enstrümanın tüm renklerini melodilerine aktarmayı hedef edinmiş, geniş nüans yelpazesi üzerine geniş ses aralıklarındaki yer yer virtüözite yer yer de yoğun duygu akışının hâkim olduğu temalarla klasik batı müziği repertuarının başlıca bestecilerinden olmuştur. Bestecinin stilini anlamak için eserlerine bakıldığında; tüm eserlerindeki ortak noktanın sağ ve sol el tekniğinin ustalığı üzerine kurulu hataya maal vermeyen tempoda bir melodi üzerine yoğun müzikalitenin teknik yükü hafifmişçesine duyurduğu özgün dokusu hissedilmektedir. Popper denilince akla genellikle eşlikli kısa ölçekli melodik yapılar, enstrüman için teknik etütler, halk ezgilerinin temalarından oluşan varyasyonlu virtüöz parçalar gelmektedir. Viyolonsel için ünlü op. 02 numaralı Fünf Gesänge, Op. 03 numaralı Sechs Charakterstücke, Op. 05 numaralı Romanze, Op. 08 numaralı Cello Concerto No. 1, Op. 10 numaralı Sarabande and gavotte op. 39 numaralı Elfentanz, op. 14 numaralı Polonaise de Concert, op. 5 numaralı Romanze, Op. 11 numaralı Drei Stücke, op. 12 numaralı re minör 2 numaralı Mazurkası, op. 16 numaralı iki viyolonsel için süit, op. 18 numaralı Serenade Orientale, op. 24 numaralı mi minör 2 numaralı viyolonsel konçertosu ve viyolonsel için sol majör tonalitesindeki Op. 33 numaralı Tarantella'sı bestecinin başlıca eserlerindedir. Popper müzisyen bir aileden de geldiği için olsa gerek eserlerinde farklı halkların halk şarkılarının temalarını kullanmayı sıklıkla tercih etmiştir. Macar Rapsodisinde de bu etkiler eserin teknik ve müzikal analizi bölümünde detaylı şekilde incelenecektir.

1843 Prag doğumlu Çek bestecinin babası da müzisyen olup (Angelus Popper) sinagogda koro şefi olarak görev alarak Yahudi cemaatinin bir üyesiydi. Küçük yaşlardan itibaren keman ve piyano eğitimi alarak müzik hayatına başlayan besteci ailesinin de isteğiyle Prag Konservatuarı'nda viyolonsel eğitimine başladı (Hagel, 2012 akt: Nardemir, 2021). 1855-1861 yılları arasında Prag Konservatuarı'nda önemli virtüözlerinden biri olan Julius Goltermann ile eğitimini sürdürdü. Konservatuvardan mezuniyetinin ardından Löwenberg Kraliyet Orkestrası'nda baş viyolonsel yardımcısı görevine getirilmiştir. 1962 yılında orkestranın baş viyolonselcisi Theodore Oswald'ın ölümünden sonra Orkestranın solo çellisti olan Popper enstrümandaki başarılarıyla kısa sürede içinde Prenc Hohenzollern-Hechingen'den *En iyi Oda Müziği Müzisyeni Ödülü*'ne layık görülmüştür." (Park, 2007). Popper'in bestelerinin bu denli virtüözite içeren pasajlardan oluşmasının önemli sebeplerinden birisi de enstrümanın fiziki yapısına hâkim olmasıdır (Hagel, 2012 akt: Nardemir, 2021).

1864 yılında Popper'e Robert Volkmann tarafından La minör, op. 33 isimli viyolonsel konçertonun ilk icrasını yapması teklif edilmiştir. 1868 yılında da solo viyolonsel sanatçısı olarak Viyana'da Kraliyet Operasına girmiş ve burada süreçte Hellmesberger Kuarteti'ne dahil olmuştur. Sonrasında çeşitli konserler vermiş, Schumann ve Haydn tarafından bestelenmiş konçertoların ilk icralarını gerçekleştirmiştir. 1886 yılında Macar Akademisi'nde profesör olarak göreve başlayan Popper, Budapeşte Yaylı Çalgılar Kuarteti'ni kurmuştur. Viyolonsel için pek çok önemli eser besteleyen sanatçı 1913 yılında hayatını kaybetmiştir. Viyolonsel için yazdığı dört konçertosu, üç viyolonsel için bir ağıtı, yaylı çalgılar dördlüsü için yazdığı bir eseri, iki viyolonsel için bir süiti ile Saint Saens ve Schumann tarafından bestelenen konçertoları dışında birkaç konçerto için kadansı bulunmaktadır (Hagel, 2012 akt: Nardemir, 2021).

Bestecinin ustaca eserleri ve özellikle de üç etüt kitabı konser repertuarının yanı sıra müzik okullarının müfredatlarının temel kaynakları durumunda önemli pedagojik kaynaklardır. "Popper Wagner'in müziğinden etkilenmesiyle etütlerinde kromatik pasajlara sıklıkla yer vermiştir. Buna örnek Macar Rhapsody'nin 109'dan 117'ye kadar olan ölçüleri, Spinning Song'un 9'dan 24'e kadar olan ölçüleri, Elfentanz'ın 39'dan 50'ye kadar ölçüsü ve Papillon'un 21'den 34'e kadar ölçüsü gösterilebilir. Her pozisyon geliştirici ve doyurucu melodiler sunar" (Park, 2007: 6).

1880 sonları dünyada sekülerizmin dünyada yayıldığı ve modernizme doğru geçilme sürecinin klasik müzik sanatında da post-romantikler olarak adlandırılan bestecilerin eserlerinin oluştuğu dönem olmuştur. Popper de bu grup arasında yer alabilir. Siyasi ve sosyolojik açıdan geçtiği dönem itibariyle de eserlerindeki milliyetçi duyguların yoğunluğu iki dönem arasında köprü kurmuştur. Hatta Ahmet Say Müzik Tarihi adlı kitabında 1800'lü yılların sonuna 19. Yüzyılın Kapanışı: Son Romantikler başlığını vermiştir. Say (1997) bu dönemde belirli akımlar içinde yer alan bestecilerin üslubunu ya da yaklaşımlarını

saptamanın zor olmadığını ifade ederken; zor olanın, yaklaşık aynı zaman diliminde yaşamış olan, farklı akımlar adına yazan bestecilerin aynı dönemi temsil ettiğini göstermek olduğunu belirtir. Tüm Avrupa'yı etkileyen ulus, ulusçuluk ve ulusal bilinç sürecinde siyasi ve ekonomik olaylar da sanatı doğrudan etkilemeye devam etmiştir. Popper de tam bu dönemin Ulusalcılığının etkisinde kalmış, eserlerinde de bu etkiyi dinleyiciye duyurmaya çalışmıştır.

Bu çalışmada Popper op.68 Macar rapsodisi'nin viyolonsel icra tekniği açısından incelenmesi ve çalıcıya kazandırdığı becerilerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Viyolonsel alanında önemli eserlerden biri olan Macar Rapsodisine ilişkin incelemenin alanyazına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

2. YÖNTEM

Araştırma betimsel tarama yöntemiyle desenlenmiştir. Araştırmada Popper op.68 Macar rapsodisi'nin viyolonsel icra tekniği açısından incelenmesi ve çalıcıya kazandırdığı becerilerin ortaya konulması amacıyla belge inceleme tekniğinden yararlanılmıştır. Eserin mevcut notalarına dayalı olarak teknik ve müzikal analizi örneklendirilerek sunulmuştur.

3. BULGULAR

Eserin incelenmesinde ilk olarak eserin genel özellikleri belirtilmiş ve sonrasında eserin tempo değişikliklerine ilişkin incelemeler sunulmuştur. Andante maestoso-(ölçü 1-49), Andante -(ölçü 50-77), Allegretto-(ölçü 78-94), Presto-(ölçü 95-170), Adagio -(ölçü 171-189), Allegro vivace-(ölçü 190-281).

3.1. Andante Maestoso-(Görkemli)

3.1.1. Andante maestoso-(ölçü 1-49)

Rapsodilerin ortak özellikleri ulusla ilgili milli duygulardan beslenmeleri ya da halkın dahil olduğu folklorik öğelerden oluşmalarıdır. Bölümlerine bakıldığında farklı tempolarda, farklı çalış stillerinde, farklı müzikal dokuların olduğu cümleler görülebilir. Popper'in Macar Rapsodisi de Macar halk temalarının konu edildiği *attaca* geçişli 6 bölümden oluşan dinamik bir eserdir. Enstrümanda iyi bir icra için teknik yetkinliğin yanı sıra bazı cümleleme örnekleriyle çalış kolaylaşabilmektedir. Op.68 numaralı Macar rapsodisi'nde dinamik değişimler, kromatik dizilimler, arpejler, akorlar, doğal ve yapay harmonikler, üçlü akorlar ve oktav pozisyonlarından oluşmaktadır. Eserdeki teknik zorluklar ileri seviyedeki icracılar için bu eserin repertuarda önemli bir yer edinmesini sağlamaktadır.

Şekil 1. 1-15.ölçüler

2/4' lük, re majör tonalitesinde *staccato* piyanonun 12 ölçü giriş melodisinden sonra kadans şeklinde gelen viyolonsel başlangıç melodisi, maestoso (görkemli)kelimesinden de anlaşılacağı üzere gösterişli ve parlak bir icra gerektirmektedir. Bu icranın sağlanabilmesi için sol elde net bir artikülasyon, arşede ise özellikle tel geçişlerinde seslerin yükselerek aksanlar ile belirlenmesi gerekmektedir.

Şekil 2. 19.ölçü

On dokuzuncu ölçüde bulunan kadansta sol elde net bir icra sağlayabilmek için bağlı ve farklı ritmik çalışmalar yapılması ve pozisyon değiştiren seslerin çalışılması gerekmektedir. Arşede ise bağlı sesleri duyurabilmek için tel değişimlerini yaparken aksan verilmemesi için sağ dirseğin tel değişiminde hazırlanması gerekmektedir. Kadansın sonunda bulunan doğuşkan sesler ise pozisyon içinde önce sol elin sese basması sonra arşenin çalması şeklinde çalışılması gerekmektedir.

Şekil 3. 20-28.ölçüler

Bu ölçülerde görkemli (*Grandioso*) ifade ile icra yapılması gerektiğinden dolayı çalışma sırasında arşenin ve sol elin tempoya bağlı kalarak net bir ifade ile ritmik yapı içinde çalışılmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada arşede tiz partinin duyulmasına ve pozisyon değiştiren sol el kalıplarının çalışması öncesinde hazırlanması da oldukça önemlidir.

Şekil 4. 49.ölçü

Kadans şeklinde gelen bu ölçüde sol elde seslerin netleşebilmesi için pozisyon değiştiren seslerin çeşitli bağlı gruplar ve farklı ritimlerle çalışılması ve hızlandırılması gerekmektedir. Bu çalışmada sol elin hızlı gidebilmesini sağlamak için pozisyon değişikliğinde sol elin durmamasına özen gösterilmelidir. Arşede ise uzun bağları çalabilmek için viyolonsel köprüsüne yakın dengeli bir ses elde edilmelidir.

3.1.2. Andante -(ölçü 50-77)

Şekil 5. 50-56.ölçüler

Andante başlayan bu bölümde bağlı *staccato* olan ölçünün çalışma şekli yavaş bir tempo içinde önce sol el sonra arşe olarak belirlenmelidir. Bu bölümde pozisyon değiştiren seslerin ağır bir tempoda çalışılması gerekir. Süsleme notalarının da tempo içinde düşünülmesi gerekmektedir.

3.1.3. Allegretto-(ölçü 78-94)

Şekil 6. 78-93.ölçüler

Allegretto başlayan bu bölümde ritmik ve canlı yapıyı koruyarak bir icra gereklidir. Bu yüzden çalışırken tempo içinde kalarak ritmik yapıya özen gösterilmelidir. Bununla beraber sol elde ayrıca pozisyon değiştiren seslerin özenle yavaş bir tempoda çalışılması gerekir. 87.ölçüde gelen süsleme notaları özellikle artikülasyon yapılarak vurgulanmalıdır.

3.1.4. Presto-(ölçü 95-170)

Şekil 7. 95-98.ölçüler

Bu bölüm canlı ve hızlı bir tempoda icra gerektirdiğinden dolayı sol elin ve arşenin koordinasyonuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden yavaş bir tempoda 4 bağlı ve 8 bağlı ve ayrı arşeler kullanılarak ritmik çalışmalar yapılmalı ve yavaş bir tempodan presto temposuna gelinmelidir.

Şekil 8. 111-114.ölçüler

Bu ölçülerdeki akorların tempo içinde çalınabilmesi için akorlardan önce gelen seslerin zamanının kısa tutulup sol elin ve arşenin hazırlık yapması ile çalınarak çalışılması gerekmektedir. Bu yüzden akor değişim kalıpları ayrıca çalışılıp belirlendikten sonra yavaş bir tempoda çalışılmalı ve tempoda hızlandırılmalıdır.

3.1.5. Adagio -(ölçü 171-189)

Şekil 9. 185-186.ölçüler

Bu ölçülerde pus pozisyonunda gelen 3'lü akorlar ayrı ayrı çalınarak entonasyon açısından kontrol edilmeli ve pozisyon değiştiren akor kalıpları çalışılmalıdır. Süslemeli notalar çalışılırken sol elde artikülasyon yapılmasına özen gösterilmelidir.

3.1.6. Allegro vivace-(ölçü 190-281)

Şekil 10. 222-229.ölçüler

Allegro vivace olan bu bölüm hızlı ve canlı bir icra gerektirdiği için sol el ve arşe koordinasyonu önemlidir. Bunun için yavaş bir tempoda farklı ritmik yapılarla çalışılması gerekir.Çalışma netliğini sağlamak için dörtlü nota gruplarının ilk notasına küçük aksanlar yapılabilir.Çalışma sırasında seslerin netliği için sol elde artikülasyon yapılmasına özen gösterilmelidir.

Şekil 11. 260-266.ölçüler

Bu ölçülerde çalışma sırasında arşenin ve sol elin koordinasyonu önemli olduğundan farklı ritmik yapılarla yavaş bir tempoda çalışılmalıdır. İki ses aynı anda çalınırken arşedeki denge la telinde olan melodiyi duyuracak şekilde olmalıdır.

Şekil 12. 273-274.ölçüler

Bu ölçülerde gelen oktav pozisyonundaki seslerin ayrı ayrı çalışıldıktan sonra birleştirilerek pozisyon geçiş seslerinin çalışılması gerekmektedir. Tempo hızlı olduğu için oktav pozisyonunda sol elin tuşun üzerine baskı kurmadan hareket etmesi gerekmektedir. Ses değişimlerinde küçük aksanlar verilmesi melodinin daha net bir şekilde duyurulmasına yardımcı olacaktır.

4. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Araştırmada Popper op. 68 Macar rapsodisi'nin viyolonseldeki icra tekniği açısından incelemesi yapılmış ve çalıcıya kazandırdığı teknik beceriler ortaya konulmuştur. Eserin bölümlerinde teknik ve müzikal inceleme gerçekleştirilmiş olup eserinin icracıya önemli derecede teknik ve müzikal beceriler kazandırdığı görülmüştür. Arşe kullanımıyla ilgili icracıya kazandırdığı beceriler arasında bağ içindeki notaları sol el ve arşe aksanı yaparak seslendirebilme, sol el artikülasyonu yaparak arşe bağı içinde gelen notaları tempo içinde çalabilme, pozisyon içinde değişen sesleri sol el artikülasyonu ile net bir şekilde ifade edebilme, sol el hazırlığı yapıldıktan sonra arşe ile icra edebilme becerisi ve akorlar içinde çalınan melodiyi tempoyu bozmadan çalabilme becerileri sayılabilir. Ayrıca melodi akışını bozmadan süslemeli notaları icra becerisi çalışılma esnasında elde edilecek kazanımlar arasındadır. Bu teknik beceri eserin icrası sırasında süsleme olan notaların duyulması dışında melodinin tempo içindeki zamanın bozulmadan çalınabilmesini sağlamaktadır. Eserin icracıya kazandırdığı diğer bir beceri ise akor değişimleri yapılırken sol elin pozisyon değiştirme zamanlarının tempo içinde daha önce yapılabilmesi sol elde icracının reflekslerinin gelişmesini sağlayacaktır.

İncelenen eser viyolonsel icrasında farklı arşe ve sol el kullanımları içermesinden dolayı pratik yapılmasına olanak tanımakta ve icracı esere çalışırken arşe ve sol el artikülasyonu yapabilme becerisi kazandırmaktadır. Eserin çalışma sürecinde sağladığı bir diğer teknik kazanım ise çift ses pozisyonları ile ilgilidir. Çift ses pozisyonlarının tempo içindeki değişimlerinde sol elde pozisyon kalıbının hazırlanarak değiştirebilme becerisine sahip olmayı kolaylaştıracaktır. Böylece üçlü akor ve oktav pozisyonlarda icracıların enstrümana hakimiyetlerinin yükseldiği gözlemlenmiştir.

Eserin icracıya kazandırdığı ileri düzeydeki teknik ve müzikal beceriler bu eserin viyolonsel literatüründeki yerini daha da güçlendirerek viyolonsel eğitimindeki önemini de göstermektedir. Sonuç olarak çok yönlü gelişim sağladığı tespit edilen eserin viyolonsel eğitiminde önemli bir rolü olmasının yanında farklı teknik becerilerin kazanılmasını sağlayacak eserlerin seçilmesinde ve eğitim sürecinde öğrencilerin bu eserleri çalışarak ileri seviyede teknik ve müzikal beceriler kazanmalarına olanak tanınması sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Nardemir, S. (2021). David Popper'in concert-etude op. 55 no. 2 eserinin incelenmesi ve eserin icra sürecinde karşılaşılabilecek sorunlara yönelik çözüm önerileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 150-173. doi: 10.36442/AMADER.2021.41
- Park, S. Y. (2007). *Effective Practice Methods for David Popper's Virtuoso Pieces and the Relationship Between Selected Pieces and Etudes*. Florida State University Libraries.
- Say, A. (1997). *Müzik Tarihi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sayın, E. (2022). Gabriel Faure'nin Op. 24, Elegy Adlı Eserinin Form ve Viyolonsel Tekniği Açısından İncelenmesi. *Eurasian Journal of Music and Dance*. (20), 143-162. doi: 10.31722/ejmd.1003125.
- Venturini, A. (2009). *The Dresden School of Violoncello In The Nineteenth Century*. [Yüksek Lisans Tezi]. University of Central Florida, Orlando. <https://stars.library.ucf.edu/etd/4108>